

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 802/2016-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 29. novembra 2016 predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKČIA], [REDAKČIA], zastúpeného advokátkou JUDr. Janou Bissovou, Žriedlová 3, Košice, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na primerané hmotné zabezpečenie v starobe podľa čl. 39 Ústavy Slovenskej republiky a na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 10 So 1/2015 z 20. januára 2016 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKČIA] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 6. mája 2016 doručená sťažnosť [REDAKČIA] (ďalej len „sťažovateľ“) vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu a inú právnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie

podľa v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 10 So 1/2015 z 20. januára 2016.

Sťažovateľ v sťažnosti uviedol, že bol „ku dňu rozdelenia Československej federatívnej republiky a vzniku samostatných štátov Slovenská republika a Česká republika, t.j. ku dňu 01.01.1993 zamestnaný v Českej republike na základe rozkazu ČSLA. Slovenská republika a Česká republika po rozdelení ČSFR museli vyriešiť otázku, akým spôsobom si rozdelia príslušnosť na hodnotenie dôb zabezpečenia poistencov získaných pred rozdelením ČSFR. Všetky doby zabezpečenia získané pred rozdelením ČSFR hodnotí na dôchodkové účely iba jeden z nástupníckych štátov v súlade so Zmluvou medzi Slovenskou republikou a Českou republikou o sociálnom zabezpečení..., platnou od 03.05.1993...

Rozhodnutím zo dňa 25.04.2014 č. 641 108 6352 0-II. Sociálna poisťovňa podľa ust. § 70 ods. 1, § 82 a § 274 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov... priznala sťažovateľovi invalidný dôchodok v sume 73,90 Eur...

Sťažovateľ proti predmetnému rozhodnutiu podal v zmysle ust. § 219 zákona o sociálnom poistení opravný prostriedok, Krajský súd v Košiciach ako miestne a vecne príslušný súd na základe ust. § 244 a nasl. zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov... preskúmal napadnuté rozhodnutie a Rozsudkom zo dňa 03.10.2014 č. k. 1Sd/49/2013-103 potvrdil rozhodnutie Sociálnej poisťovne ako odporkyne v tomto konaní.

Najvyšší súd Slovenskej republiky na základe odvolania sťažovateľa zo dňa 28.11.2014 Rozsudkom zo dňa 20.01.2016 sp. zn. 10So/1/2015 potvrdil vyššie uvedený rozsudok krajského súdu. Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky bol sťažovateľovi doručený 08.03.2016.

... sťažovateľovi bol priznaný invalidný dôchodok v Slovenskej republike len za doby zabezpečenia v Slovenskej republike, avšak za doby zabezpečenia v Českej republike mu nárok na invalidný dôchodok nevznikol... Sťažovateľ je týmto postupom sociálnej poisťovne a následnom postupe všeobecných súdov znevýhodnený a to jedine z dôvodu, že sa štát, v ktorom žil a pracoval sa rozdelil...

... tvrdosť právnych predpisov spôsobila a spôsobuje sťažovateľovi porušovanie jeho základného ľudského práva vyjadreného v článku 39 Ústavy SR, kedy za odpracované roky sťažovateľovi bol priznaný invalidný dôchodok menej ako 80 Eur, kedy sťažovateľovi nebol priznaný invalidný dôchodok za celé obdobie odpracovaných rokov ale bol mu priznaný invalidov dôchodok len za pár rokov odpracovaných v Slovenskej republike...

V roku 2014 začala Sociálna poisťovňa k výsluhovým dôchodkom príslušníkov silových zložiek doplácať spätne aj riadny starobný dôchodok, a to práve za obdobie pred 01.01.1993, odvolávajúc sa na rozhodovaciu činnosť Najvyššieho súdu. Na rozdiel od sťažovateľa, týmto občanom je priznávaný dôchodok aj za roky odpracované pred rozdelením ČSFR s odôvodnením, že pred zriadením osobitného účtu ministerstva vnútra za nich zamestnávateľa poistenie odvádzali do všeobecného penzijného systému. ...

Podľa názoru sťažovateľa Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací svojim postupom a rozhodnutím porušil jeho základné právo na primerané hmotné zabezpečenie pri nespôsobilosti na prácu upravené v článku 39 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky...

Na to, že odmietnutie právnej ochrany v takom prípade by mal súd ako korektív spravodlivosti prihliadať ex offio poukazuje aj nález českého Ústavného súdu (sp. zn. II.ÚS 635/09). ...“.

Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd o jeho sťažnosti rozhodol týmto nálezom:

„1. Základné právo sťažovateľa [REDAKOVANÉ]... na súdnu a inú právnu ochranu upravené v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základné právo a právo na spravodlivé súdne konanie upravené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd ako aj základné právo na primerané hmotné zabezpečenie v starobe a pri nespôsobilosti na prácu, ako aj pri strate živiteľa v zmysle čl. 39 Ústavy Slovenskej republiky, postupom a Rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky ako súdu odvolacieho zo dňa 20.01.2016 sp. zn. 10So/1/2015; boli porušené.

2. Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 20.01.2016 sp. zn. 10So/1/2015 sa zrušuje a vec sa vracia na ďalšie konanie a rozhodnutie.

3. Sťažovateľovi [REDAKOVANÉ]... priznáva primerané finančné zadostučinenie vo výške 60.000,-Eur, ktoré je Najvyšší súd Slovenskej republiky povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Sťažovateľovi [REDAKOVANÉ]... sa priznáva náhrada trov konania podľa dodatočného vyčíslenia ktoré je Najvyšší súd Slovenskej republiky povinný uhradiť na účet právneho zástupcu do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každú sťažnosť predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia sťažnosti vo veciach, na ktorých prerokovanie ústavný súd nemá právomoc, sťažnosti, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné sťažnosti, alebo sťažnosti podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj sťažnosti podané oneskorene môže ústavný súd odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Rovnako môže ústavný súd odmietnuť sťažnosť aj vtedy, ak je zjavne neopodstatnená.

Sťažovateľ odôvodnil porušenie označených práv tvrdoťou právnych predpisov, ktoré boli Sociálnou poisťovňou použité pri výpočte jeho invalidného dôchodku. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) po preskúmaní rozhodnutia Sociálnej poisťovne toto rozhodnutie potvrdil rozsudkom č. k. 1 Sd 49/2013-103 z 3. októbra 2014.

Najvyššiemu súdu, ktorý po podaní odvolania sťažovateľa rozhodol tak, že potvrdil rozsudok krajského súdu, sťažovateľ vyčíta, že tvrdoť právnych predpisov nepreklenul individuálnym posudzovaním jeho prípadu.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu verejnej moci (súdu) nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú možno preto považovať sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie (napr. rozhodnutia sp. zn. I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 140/03, IV. ÚS 166/04, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 168/05).

Podľa judikatúry ústavného súdu základné právo na súdnu ochranu a právo na spravodlivé súdne konanie zaručuje každému právo na prístup k súdu, ako aj konkrétne procesné garancie v konaní pred ním (I. ÚS 26/94). Základného práva na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) sa možno domáhať v medziach a za podmienok ustanovených vykonávacími zákonmi (napr. III. ÚS 124/04). Ústavou zaručené základné právo na súdnu ochranu vyplývajúce z čl. 46 ods. 1 ústavy a taktiež aj právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru neznamena právo na úspech v konaní pred všeobecným súdom a nemožno ho účelovo chápať tak, že jeho naplnením je len víťazstvo v súdnom spore (II. ÚS 21/02, IV. ÚS 277/05, I. ÚS 311/2012).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci nie je úlohou ústavného súdu zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05). Právomoc ústavného súdu konať a rozhodovať podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o namietaných porušeníach ústavou alebo

príslušnou medzinárodnou zmluvou garantovaných práv a slobôd je kvalifikovaná už spomínaným princípom subsidiarity, v zmysle ktorého ústavný súd o namietaných zásahoch rozhoduje len v prípade, že je vylúčená právomoc všeobecných súdov, alebo v prípade, že účinky výkonu tejto právomoci všeobecným súdom nie sú zlučiteľné so súvisiacou ústavnou úpravou alebo úpravou v príslušnej medzinárodnej zmluve. V nadväznosti na to ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by ním vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02. I. ÚS 311/2012).

Najvyšší súd v odôvodnení namietaného rozhodnutia uviedol:

„Krajský súd pri preskúmaní zákonnosti rozhodnutia a postupu odporkyne dospel k záveru, že opravnému prostriedku navrhovateľa nie je možné vyhovieť. Odporkyňa rozhodla o výške invalidného dôchodku navrhovateľa podľa § 70 ods. 1, § 82 a § 274 zákona a podľa čl. 52 ods. 1 písm. b/ nariadenia (ES) Európskeho parlamentu a Rady 883/2004 a v súlade s čl. 20 ods. 1 Zmluvy medzi SR a ČR o sociálnom zabezpečení (ktorý sa spolu s čl. 12 a 33 zmluvy naďalej uplatňuje podľa prílohy II uvedeného nariadenia), podľa ktorého doby zabezpečenia získané pred dňom rozdelenia ČSFR sa považujú za doby zabezpečenia toho zmluvného štátu, na ktorého území mal zamestnávateľ občana sídlo ku dňu rozdelenia ČSFR alebo naposledy pred týmto dňom. Nebolo sporné, že k 01.01.1993 bol navrhovateľ zamestnaný v Českej republike, pričom Česká správa sociálneho zabezpečenia potvrdila získanú dobu sociálneho zabezpečenia podľa právnych predpisov Českej republiky od 01.09.1980 do 10.05.1995 a od 18.05.1995 do 31.08.1996. Krajský súd v tejto súvislosti poukázal na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 7So/114/2011 z 31. júla 2012, v ktorom je vyslovený právny názor, že ak mal zamestnávateľ ku dňu rozdelenia

Československej federatívnej republiky sídlo v Českej republike, všetky doby zabezpečenia pred tohto dňa sa považujú za doby zabezpečenia v Českej republike. ...

V súlade s čl. 8 ods. 1 a prílohou II. nariadenia (ES) Európskeho parlamentu a Rady 883/2004 sa po vstupe Slovenskej republiky a Českej republiky do Európskej únie naďalej uplatňujú ustanovenia čl. 12, 20 a 33 Zmluvy medzi Českou republikou a Slovenskou republikou o sociálnom zabezpečení.

V súlade s čl. 8 ods. 1 a prílohou 1 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009 sa po vstupe Slovenskej republiky a Českej republiky do Európskej únie naďalej uplatňujú články 15 a 16 Správnej dohody o vykonávaní Zmluvy medzi Slovenskou republikou a Českou republikou o sociálnom zabezpečení. ...

Podľa článku 20 ods. 1 Zmluvy medzi Slovenskou republikou a Českou republikou o sociálnom zabezpečení, doby zabezpečenia získané pred dňom rozdelenia Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky sa považujú za doby zabezpečenia toho štátu, na území ktorého mal zamestnávateľ občana sídlo ku dňu rozdelenia ČSFR alebo naposledy pred týmto dňom.

Nástupnícke štáty ČSFR sa teda okrem iného vysporiadali aj s otázkou, ktorý nástupnícky štát má vyplácať dôchodok za doby zabezpečenia získané počas existencie spoločného štátu; pravidlo ustanovuje citovaný čl. 20 Zmluvy. ...

Nebolo sporné, že navrhovateľ bol ku dňu rozdelenia ČSFR zamestnaný v Českej republike, preto v súlade s ustálenou judikatúrou všetky doby zabezpečenia pred tohto dňa sa považujú za doby zabezpečenia v Českej republike.

Podstatou odvolania je námietka navrhovateľa, že odporkyňa mu nezapočítala odpracované roky v plnom rozsahu do výpočtu invalidného dôchodku. ... Pravidlo na započítanie dôb zabezpečenia upravuje čl. 20 Zmluvy, ktorý sa v súlade s čl. 8 ods. 1 a prílohou II. nariadenia uplatňuje aj naďalej. Je teda nesporné, že odporkyňa postupovala pri výpočte sumy invalidného dôchodku navrhovateľa v súlade s relevantnými právnymi predpismi a v súlade s ústavným princípom, ktorý jej dovoľuje konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Právo na primerané hmotné zabezpečenie pri nespôsobilosti na prácu zakotvené v čl. 39 ods. 1 Ústavy SR sa realizuje priznaním dávok, ktoré sú podmienené splnením podmienok vyplývajúcich z konkrétnych právnych noriem. Ani z ustanovení nariadenia, na ktoré navrhovateľ poukazuje, nemožno

vyvodiť nezákonnosť rozhodnutia odporkyne. Čl. 1 písm. u/ nariadenia definuje dobu zamestnania, ktorá nie je sporná a čl. 5 písm. b/ hovorí o rovnocennosti zaobchádzania pri dávkach, príjmoch, faktoch alebo udalostiach, čo ale v danej veci jednoznačne upravuje citovaný čl. 20 Zmluvy. Odvolací súd súhlasí aj s názorom odporkyne, že v prípade navrhovateľa nemožno hovoriť o diskriminácii, pretože pri určení sumy invalidného dôchodku nebolo s navrhovateľom zaobchádzané odlišne ako s inými dôchodcami v obdobnej situácii.

Odporkyňa v preskúmanom rozhodnutí teda postupovala správne, keď mala za to, že ku dňu rozdelenia ČSFR mal zamestnávateľ navrhovateľa sídlo v Českej republike, preto všetky doby zabezpečenia, ktoré navrhovateľ získal pred 01.01.1993, sú dobami zabezpečenia získanými podľa právnych predpisov ČR a poskytnúť dôchodkovú dávku za uvedené obdobie je oprávnená Česká správa sociálneho zabezpečenia.“

Ústavný súd preskúmal napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu z ústavnoprávneho hľadiska a konštatuje, že najvyšší súd v odôvodnení svojho rozhodnutia zodpovedal na všetky sťažovateľom namietané argumenty. V rozhodnutí najvyššieho súdu sp. zn. 10 So 1/2015 z 20. januára 2016 ani v jeho v odôvodnení nevzhladol také nedostatky, ktoré by zakladali jeho arbitrárnosť či neodôvodnenosť.

V súvislosti so sťažovateľovým prejavom nespokojnosti s napadnutým rozhodnutím najvyššieho súdu ústavný súd konštatuje, že obsahom základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je záruka, že rozhodnutie súdu bude spĺňať očakávania a predstavy účastníka konania. Podstatou je, aby postup súdu bol v súlade so zákonom, aby bol ústavne akceptovateľný a aby jeho rozhodnutie bolo možné kvalifikovať ako zákonné, preskúmateľné a nearbitrárne. V opačnom prípade nemá ústavný súd dôvod zasahovať do postupu a rozhodnutí súdov, a tak vyslovovať porušenia základných práv (obdobne napr. I. ÚS 50/04, III. ÚS 162/05, I. ÚS 311/2012).

Keďže ústavný súd nezistil príčinnú súvislosť medzi napadnutým postupom najvyššieho súdu a namietaným porušením práv zaručených v čl. 39 a čl. 46 ods. 1 ústavy

a čl. 6 ods. 1 a 3 dohovoru, rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde o odmietnutí sťažnosti sťažovateľa z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. novembra 2016